

Overseas Voting and Electoral Behavior of Thai Migrant Workers in Malaysia in the 2023 General Election

การเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรและพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งปี 2566 ของแรงงานข้ามชาติชาวไทยในมาเลเซีย

Daungyewa Utarasint¹ and Oracha Rakdeee²

¹ Faculty of Humanities, New York University, Abu Dhabi, United Arab Emirates

² Faculty of Political Science, Prince of Songkla University, Pattani Province, 94000, Thailand

ดวงยิหวา อุตราชสินธุ์¹ และอรชา รักดี²

¹ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนิวยอร์ก อาบู ดาบี ประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์

² คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี 94000 ประเทศไทย

Corresponding Author:

Oracha Rakdee

E-mail: oracha.r@psu.ac.th

Abstract

This study examines overseas voting and electoral behavior among Thai migrant workers in Malaysia during the 2023 election. Employing a qualitative interpretive paradigm, data were collected through documentary research, non-participant observation at an overseas polling station, and in-depth interviews with 40 participants comprising Thai migrant workers and Thai government officials. Data were analyzed using thematic analysis to systematically identify recurring patterns of meaning across interview transcripts. The results indicate minimal overseas voting participation. Of the estimated 171,513 Thai nationals residing in Malaysia, only 3,360 individuals cast ballots overseas, equivalent to 1.96% of the total Thai population in Malaysia. Thematic analysis of the interview data revealed that office workers constituted approximately 60% of overseas voters at the Royal Thai Embassy in Kuala Lumpur, demonstrating greater awareness of voting rights (X1), comprehensive procedural knowledge (X2) acquired through social media, and positive perceptions of election management quality (X3). Electoral behavior followed either candidate-based (CB) or party-based (PB) patterns, determined by regional origin and occupational status. Workers from the southern border provinces exhibited occupation-dependent voting behavior: white-collar employees demonstrated party-based behavior favoring the Move Forward Party, whereas Tom

Article Info

Article history:

- Received: August 24, 2025
- Revised: June 18, 2026
- Accepted: July 13, 2026
- Online: August 7, 2026

Keywords:

electoral behavior
overseas election
Thai workers in Malaysia
the 2023 general election

คำสำคัญ:

การเลือกตั้งทั่วไปปี 2566
การเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร
พฤติกรรมการเลือกตั้ง
แรงงานไทยในมาเลเซีย

Yam restaurant workers displayed dual patterns—candidate-based constituency voting influenced by social networks and party-based party-list voting supporting the Move Forward Party. Workers from the northern and northeastern regions consistently employed party-based decision-making, predominantly supporting the Pheu Thai Party. These findings confirm that regional origin and occupational status significantly mediate overseas electoral participation and voting behavior among Thai migrant workers, with geographical origin shaping both decision-making patterns and party preferences in transnational electoral contexts.

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรและศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของแรงงานข้ามชาติชาวไทยในประเทศมาเลเซีย ในการเลือกตั้งปี 2566 มีเครื่องมือวิจัยคือการศึกษาเอกสาร การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แรงงานข้ามชาติชาวไทยในประเทศมาเลเซียและเจ้าหน้าที่รัฐรวมทั้งสิ้น 40 คน ใช้การวิเคราะห์แก่นสาระ เพื่อระบุและตีความรูปแบบความหมายที่ปรากฏซ้ำในข้อมูลการสัมภาษณ์อย่างเป็นระบบ ผลการศึกษาพบว่าแรงงานข้ามชาติชาวไทยส่วนใหญ่ในมาเลเซียไม่ได้ใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรเมื่อเปรียบเทียบจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งจำนวน 3,360 คนกับสัดส่วนต่อคนไทยทั้งหมดในมาเลเซียจำนวน 171,513 คน พบว่ามีผู้มาใช้สิทธิเพียงร้อยละ 1.96 ของประชาชนไทยในมาเลเซียเท่านั้น โดยกลุ่มของผู้ที่ใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรมากที่สุดคือ กลุ่มพนักงานสำนักงานซึ่งเป็นสัดส่วนร้อยละ 60 ของผู้ที่ใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร ซึ่งมีการรับรู้สิทธิการเลือกตั้งของตน (X1) มีความรู้และเข้าใจกระบวนการและขั้นตอนการใช้สิทธิ (X2) ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ อีกทั้งเห็นว่าการจัดการเลือกตั้งมีคุณภาพ (X3) ผลการศึกษาด้านพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งพบว่า การตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งขึ้นอยู่กับภูมิสำเนาหรือภูมิภาคของแรงงานซึ่งแบ่งได้ 2 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มแรงงานข้ามชาติจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งหากเป็นกลุ่มพนักงานสำนักงานมักเลือกแบบพรรค หากเป็นแรงงานต้มยำมีพฤติกรรมการเลือกตั้งทั้งเลือกแบบเน้นบุคคลในการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) แบบแบ่งเขต โดยมีปัจจัยสำคัญคือความสัมพันธ์เครือข่ายทางสังคมและการเลือกตั้งแบบเน้นพรรค จะใช้เลือก ส.ส.แบบบัญชีรายชื่อ (2) กลุ่มแรงงานจากภูมิภาคอื่น หากเป็นภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะเลือกแบบเน้นพรรคคือ พรรคเพื่อไทย ดังนั้นภูมิภาคและอาชีพของแรงงานมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งและการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร

บทนำ

สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นสิทธิพลเมืองที่รัฐธรรมนูญไทย พ.ศ. 2560 รับรองไว้ครอบคลุมทั้งคนไทยในประเทศและต่างแดน โดยกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) มอบอำนาจการจัดการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรแก่กระทรวงการต่างประเทศ โดยเอกอัครราชทูตทำหน้าที่เทียบเท่า กกต. ประจำเขตเลือกตั้ง (ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2566, 2566) ในกรณีมาเลเซียสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ (สอท. ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์) โดยมีหน่วยงานในสังกัดอีก 2 แห่งคือสถานกงสุลใหญ่ เมืองปีนัง (สกง.เมืองปีนัง) และสถานกงสุลใหญ่ เมืองโกตาบารู (สกง.เมืองโกตาบารู) เป็นหน่วยเลือกตั้งและดำเนินการจัดหน่วยเลือกตั้งเคลื่อนที่วัด Tong Kak Kuang เมืองกูชิง รัฐซาราวัก ในวันที่ 28 เมษายน 2566 และ วัดพุทธชยันตี เมืองยะโฮร์บาฮู ในวันที่ 1 พฤษภาคม 2566

จากข้อมูลสถิติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2566 มีผู้ลงทะเบียนขอใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรเป็นจำนวน 4,656 คน มีผู้มาใช้สิทธิในการลงคะแนนจำนวน 3,360 (ร้อยละ 72.16) (Office of the Election Commission of Thailand, 2023) อย่างไรก็ตามเมื่อเทียบกับจำนวนคนไทยในมาเลเซียตามสถิติการลงคะแนนมีจำนวนคนไทยในมาเลเซียทั้งสิ้น 171,513 คน (Ministry of Foreign Affairs, 2023) ซึ่งผู้ใช้สิทธิคิดเป็นเพียงร้อยละ 1.96 เท่านั้น นอกจากนี้หากรวมแรงงานไทยที่ไม่มีใบอนุญาตทำงานประมาณการตัวเลขอาจสูงถึง 230,000-300,000 คน (GO3)

แรงงานข้ามชาติชาวไทยแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มพนักงานสำนักงานที่มีใบอนุญาต Employment Pass -EP ซึ่งมีประมาณ 2,271 คน (Rakdee et al., 2017) 2) กลุ่มแรงงานข้ามชาติที่ทักษะไม่สูงหรือที่เรียกว่ากลุ่ม Blue collar ซึ่งมีใบอนุญาตการทำงาน (Work Permit) มีทั้งสิ้น 33,982 คน (GO3) และ 3) กลุ่มแรงงานผิดกฎหมายซึ่งรวมแรงงานต้มยำ แรงงานประมง แรงงานนวด มีประมาณการตัวเลขสูงถึง 100,000-150,000 คน (GO3) ซึ่งแม้จะอยู่ในต่างแดน หากมีหนังสือเดินทางหรือบัตรประชาชน แรงงานในกลุ่มที่ 3 นี้ยังมีสิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ

เมื่อพิจารณาจำนวนแรงงานข้ามชาติชาวไทยทั้งที่มีใบอนุญาตทำงานและไม่มีใบอนุญาตทำงานแล้วมีจำนวนที่มากกว่าสถิติ อาจนับได้ว่าแรงงานข้ามชาติชาวไทยเป็นชุมชนคนไทยขนาดใหญ่ในต่างประเทศ อย่างไรก็ตามแม้จะมีสิทธิทางการเมืองเหมือนคนไทยในประเทศ แต่ความรู้ว่าด้วยสิทธิทางการเมืองของคนไทยในต่างประเทศกลับเป็นเรื่องที่อาจไม่เข้าใจอย่างทั่วถึง จึงนำไปสู่คำถามที่น่าสนใจว่า กลุ่มแรงงานเหล่านี้ใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรกันอย่างไร และมีพฤติกรรมลงคะแนนเสียงในรูปแบบใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสิทธิการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรของแรงงานข้ามชาติชาวไทยในประเทศมาเลเซียในการเลือกตั้งปี 2566

2. ศึกษาพฤติกรรมการเลือกตั้งของแรงงานข้ามชาติชาวไทยในประเทศมาเลเซียในการเลือกตั้งปี 2566

สมมุติฐานการทำงาน

การศึกษานี้มีสมมุติฐานการทำงาน (working hypothesis) ที่มีลักษณะยืดหยุ่น มิใช่กรอบตายตัว สามารถปรับแก้ และสามารถปฏิเสธหรือหักล้างได้หากได้รับการพิสูจน์จากข้อค้นพบในภาคสนาม โดยแบ่งเป็น 2 สมมุติฐาน

สมมุติฐานที่ 1: การใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ($X1 \rightarrow X2 \rightarrow X3 = V$)

ตัวแปรต้นสามประการ ($X1$ $X2$ และ $X3$) ที่ส่งผลต่อการกระตุ้นให้พลเมืองในต่างแดนออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง (V) ที่เป็นตัวแปรตาม ได้แก่

$X1$ การรับรู้ว่าตนมีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (perceived rights) คือ แรงงานไทยทราบว่าพวกเขามีสิทธิในการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในต่างแดนโดยไม่ขึ้นกับสถานะการเข้าเมืองว่าถูกหรือผิดกฎหมายโดยต้องมีหนังสือเดินทางหรือบัตรประชาชน

X2 ความเข้าใจกระบวนการและขั้นตอนการใช้สิทธิ (understanding electoral process) คือ รู้ขั้นตอนการลงทะเบียนล่วงหน้า การใช้สิทธิ ณ หน่วยเลือกตั้ง

X3 คุณภาพของการจัดการเลือกตั้ง (quality of electoral management) การจัดการที่มีประสิทธิภาพโดย สอท. ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์

สมมุติฐานที่สอง: พฤติกรรมการเลือกตั้ง (Y1 --> CB ; Y2 --> PB)

มีตัวแปรต้นสองประการส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้ง คือ

Y1 เครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคม (เครือข่ายติ เพื่อน ชุมชน) ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตัวบุคคล (Candidate Based-CB)

Y2 นโยบายและการหาเสียงของพรรค ส่งผลต่อการเลือกแบบพรรค (Party Based-PB) โดยมีรายละเอียดดังนี้

อย่างไรก็ดี การที่ระบบการเลือกตั้งในปี 2566 เป็นการใช้บัตรเลือกตั้ง 2 ใบ คือ การเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) แบบแบ่งเขต และการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) แบบบัญชีรายชื่อ เป็นคนละใบ ดังนั้นผู้ใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจึงอาจตัดสินใจเลือกได้ทั้งแบบที่เน้นบุคคลและแบบที่เน้นพรรคการเมืองควบคู่กัน

การทบทวนวรรณกรรม

1. วรรณกรรมและงานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกตั้งของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งนอกประเทศ

การศึกษาพฤติกรรมการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรในกลุ่มประเทศอเมริกาใต้และยุโรปตะวันออกแสดงให้เห็นว่าแรงงานข้ามชาติย้ายถิ่นเพื่อแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีกว่าแต่ยังรักษาความผูกพันทางการเมืองกับบ้านเกิด (Umpierrez de Reguero & Finn, 2024; Yamauchi & Sekiyama, 2024; Szulecki et al., 2021) งานวิจัยของ Fließ (2021) เป็นตัวอย่างที่น่าสนใจ โดยศึกษากลยุทธ์และยุทธศาสตร์การหาเสียงของพรรคการเมืองในต่างประเทศ มุ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองกับกลุ่มประชาสังคมในประเทศที่พรรคเหล่านี้ไปหาเสียงเปรียบเทียบระหว่างโบลิเวียและเอกวาดอร์ พบว่าเครือข่ายชุมชนและสมาคมประชาสังคมมีบทบาทเป็นตัวกลางระหว่างพรรคการเมืองกับผู้ลงคะแนนในต่างแดน ในขณะที่ Lafleur (2013) ชี้ว่ารัฐมีแรงจูงใจให้พลเมืองในต่างแดนรักษาความจงรักภักดีต่อบ้านเกิด ในประเทศกลุ่มอาเซียน พบว่ามีเพียงประเทศฟิลิปปินส์ที่มีงานวิจัยด้านนี้ในระดับหนึ่ง (Batista & Vicente, 2011; Cariño, 2007; Jaca & Torneo, 2021) ซึ่งอาจเนื่องมาจากฟิลิปปินส์เป็นหนึ่งในประเทศที่มีการส่งออกแรงงานไปต่างประเทศสูง (Overseas Filipino Workers – OFWs) ถึง 2.2 ล้านคน ในปี ค.ศ. 2020 ในขณะเดียวกันยังไม่พบงานวิจัยภาษาไทยที่กล่าวถึงการใช้สิทธิเลือกตั้งนอกประเทศหรือนอกราชอาณาจักร

2. วรรณกรรมและงานวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการหาเสียงและพฤติกรรมการเลือกตั้งในประเทศ

การศึกษาว่าด้วยการเลือกตั้งมีหลากหลายประเด็น อาทิ การซื้อสิทธิขายเสียง ระบบห้วคะแนน และ พฤติกรรมการเลือกตั้ง ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาสอาจนับได้ว่าการศึกษาด้านการซื้อสิทธิขายเสียง ระบบห้วคะแนนมีจำนวนพอสมควร (Kaosamran et al., 1986; Chawalit, 1990; Utarasint, (2018); Yeema, B., 2006, 2012; McCargo, 2020, September 28) การศึกษาของ Tongfuea & Tuansiri (2020) พบว่าพฤติกรรมการเลือกตั้งของคนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เน้นการเลือกคนไม่ใช่เลือกพรรค Utarasint (2018) พบว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งใช้การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากระดับความสัมพันธ์กับผู้สมัคร นโยบาย และบริบทความรุนแรง ในขณะที่ McCargo & Na Thalang (2023) ที่ศึกษาการเลือกตั้งปี 2566 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นผู้เลือกตั้งต้องตัดสินใจด้วยความพะว้าพะวังระหว่างการเมืองแบบอุปถัมภ์ซึ่งเป็นค่านิยมแบบเก่ากับการเมืองใหม่เชิงอุดมการณ์

3. พรรณกรรมและงานวิจัยเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติชาวไทยในมาเลเซีย

งานวิจัยส่วนใหญ่เกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติชาวไทยในมาเลเซียมุ่งศึกษาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสาธารณสุข งานของ Klanarong (2013) เกี่ยวกับเครือข่ายความสัมพันธ์ของกลุ่มแรงงานต้มยำที่ไม่มีใบอนุญาตทำงานในมาเลเซียพบว่า จำนวนแรงงานต้มยำเพิ่มขึ้นผ่านเครือข่ายญาติ เพื่อน และชุมชนในหมู่บ้านเดิม งานวิจัยนี้ถือเป็นฐานข้อมูลสำคัญสำหรับการศึกษาสิทธิทางการเมืองของแรงงานไทยในต่างแดน การศึกษาที่เน้นสิทธิทางการเมืองและพฤติกรรมการเลือกตั้งของแรงงานในกลุ่มนี้ยังไม่เคยมีมาก่อน งานวิจัยนี้จึงมุ่งเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. การจัดการเลือกตั้งนอกประเทศ

ตามระเบียบ กกต.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. นอกราชอาณาจักร พ.ศ. 2566 หมวด 1 ข้อ 10 เอกอัครราชทูตมีอำนาจหน้าที่เทียบเท่า กกต.ประจำเขตเลือกตั้ง โดย 1) อำนาจและรับผิดชอบการจัดการเลือกตั้ง 2) กำหนดหน่วยเลือกตั้ง ที่เลือกตั้ง 3) จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 4) กำกับดูแลการออกเสียงลงคะแนนและนับคะแนน 5) แต่งตั้งผู้ช่วยเหลือในการปฏิบัติงาน 6) แต่งตั้งคณะกรรมการประจำที่เลือกตั้ง 7) แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของสถานเอกอัครราชทูตหรือบุคคลอื่นที่เห็นสมควรเพื่อทำหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง 8) รับหนังสือขอแต่งตั้งผู้แทนของพรรคการเมือง พร้อมแจ้งคณะกรรมการประจำที่เลือกตั้งที่เกี่ยวข้องทราบ 9) เข้าไปในที่เลือกตั้ง และ 10) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมายหรือมีคำสั่ง

2. ระบบการเลือกตั้งและพฤติกรรมการเลือกตั้ง

หลังจากรัฐธรรมนูญปี 2540 ประเทศไทยใช้ ระบบเลือกตั้งเสียงข้างมากคู่ขนานแบบผสม (Mixed Member Majoritarian System - MMM) ซึ่งใช้บัตรเลือกตั้งสองใบสำหรับการเลือก ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้งและ ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อแยกจากกัน Downs (1957) อธิบายว่ามนุษย์ไตร่ตรองการเลือกตั้งด้วยเหตุผล เป็นเหตุผลและการตัดสินใจเรื่องการเลือกตั้งที่อิงจาก "อรรถประโยชน์" (utility) Utarasint (2018) พบว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ใช้การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล บางทีเหตุผลดังกล่าวอาจต่างกับความคิดและความเข้าใจของคนในพื้นที่เมืองใหญ่ Campbell et al. (1960) ใน The American Voter ชี้ว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่มักโหวตตามแนวทางของพรรคที่ครอบครัวตนสนับสนุนมาโดยตลอด

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ตั้งอยู่บนกระบวนทัศน์การตีความ (interpretivism) ใช้การทำความเข้าใจความหมายและประสบการณ์ของแรงงานไทยในมาเลเซียในบริบทการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร โดยใช้เครื่องมือที่สำคัญคือ การวิจัยเอกสาร (documentary research) การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (non-participatory observation) ในการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรซึ่งจัดขึ้นที่หน่วยเลือกตั้งเคลื่อนที่เมืองโยโฮร์ บารู และการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ในกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่มคือ

1. กลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวไทย จำนวน 33 คน ซึ่งเป็นแรงงานข้ามชาติในประเภทต่าง ๆ ทั้งมีใบอนุญาตทำงานที่ถูกกฎหมายและไม่มีใบอนุญาตการทำงาน ในประเภทงานต่าง ๆ ที่ครอบคลุมการทำงานในมาเลเซีย ทั้งแรงงานในสำนักงาน แรงงานต้มยำ แรงงานประมง และแรงงานนวด ในเมืองสำคัญที่มีแรงงานไทยอาศัย คือ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ปีนัง ยะโฮร์ มะละกา ซึ่งมีความครอบคลุมทั้งภูมิศาสตร์ อาชีพในส่วนระเบียบวิธีวิจัย โดยใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ด้วยเทคนิค Snowball technique ซึ่งมีเกณฑ์การคัดเลือกที่สำคัญในกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวไทย คือ 1) เป็นแรงงานข้ามชาติชาวไทย 2) ทำงานในประเทศมาเลเซีย 3) ทำงานโดยมี หรือ ไม่มีใบอนุญาตการทำงาน 4) เพศชายหรือหญิง และ 5) มีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

2. กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐไทย จำนวน 7 คน ซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2562 และ/หรือ ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2566 หรือ ทำหน้าที่ในการดูแลแรงงานข้ามชาติชาวไทยในมาเลเซีย

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการหยุดการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเมื่อข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไม่ก่อให้เกิดประเด็น (theme) หรือรหัส (code) ใหม่เพิ่มเติม เพื่อคุ้มครองความลับและไม่เปิดเผยตัวตนของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดรหัสแทนผู้ให้ข้อมูล โดยใช้รหัส W สำหรับแรงงานข้ามชาติชาวไทยโดยเป็น W01-W33 และ GO สำหรับเจ้าหน้าที่รัฐไทยโดยเป็น GO1-GO7 ทั้งนี้ การนำเสนอคำให้สัมภาษณ์ในบทความใช้รหัสผู้ให้ข้อมูลแทนชื่อบุคคลด้านการวิเคราะห์การศึกษานี้ใช้การวิเคราะห์เชิงประเด็น (Thematic Analysis) เพื่อระบุและตีความรูปแบบความหมายที่ปรากฏซ้ำในข้อมูลการสัมภาษณ์อย่างเป็นระบบ ด้วยรูปแบบการพรรณนา ผสมผสานการใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ นอกจากนี้

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบประเด็นที่สำคัญซึ่งตอบวัตถุประสงค์การวิจัยใน 2 ส่วน คือ ส่วนแรกคือการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของแรงงานข้ามชาติชาวไทย และส่วนที่สอง คือ พฤติกรรมการเลือกตั้งของแรงงานข้ามชาติชาวไทยในมาเลเซีย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการศึกษาการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของแรงงานข้ามชาติชาวไทยในมาเลเซียในการเลือกตั้งปี 2566

ในภาพรวม สอท. ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ แสดงการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรของคนไทยในมาเลเซียอยู่ที่ร้อยละ 68.89 หรือ 2,527 คน จาก 3,668 คน (Royal Thai Embassy, Kuala Lumpur, 2023) โดยสามารถแบ่งการใช้สิทธิการเลือกตั้งของแรงงานข้ามชาติไทยในมาเลเซียได้เป็น 2 กลุ่มดังนี้

1.1 กลุ่มที่ใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร

กลุ่มหลักที่ใช้สิทธิ คือ แรงงานกลุ่มพนักงานสำนักงานซึ่งเป็นพนักงานโดยเฉพาะในกลุ่มธุรกิจด้าน Shared Services Outsourcing-SSO เช่น ภูเก็ต เฟสบุ๊ค ดิจิตอล ในกรุงกัวลาลัมเปอร์ และป็นิ่ง เจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้งได้ประมาณการจากประสบการณ์จำนวนกลุ่มพนักงานสำนักงานที่ใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร “คิดเป็นร้อยละ 70-80 ของผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งที่ สอท. ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์” (GO6) กลุ่มพนักงานสำนักงานรับรู้สิทธิและข้อมูลการเลือกตั้งผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และ Youtube ในขณะที่แรงงานกลุ่มต้มยำที่มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นจำนวนที่น้อยโดยมีไม่ถึงร้อยละ 10 และในสัดส่วนไม่ถึงร้อยละ 10 ดังกล่าว กว่าครึ่งเป็นเจ้าของและเครือข่ายเจ้าของร้านต้มยำ (GO6)

การเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งเคลื่อนที่ (mobile unit) ในรัฐโยโฮ บารูพบว่า ผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งส่วนใหญ่เป็นคนไทยที่แต่งงานกับชาวมาเลเซีย มีแรงงานข้ามชาติชาวไทยจำนวนน้อยสอดคล้องกับข้อมูลการให้สัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่สอท. ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ที่ไปปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้งเคลื่อนที่ที่กล่าวถึงสัดส่วนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งในโยโฮ บารูว่า “แรงงานข้ามชาติชาวไทยมีเพียงร้อยละ 40 (ของจำนวนผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง) ส่วนใหญ่เป็นแรงงานนอวอด แรงงานต้มยำ” (GO6)

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า แรงงานข้ามชาติชาวไทยที่ใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรเป็นส่วนใหญ่ คือกลุ่มพนักงานสำนักงาน โดยรับรู้สิทธิการเลือกตั้งของตน (X1) มีความรู้และเข้าใจกระบวนการและขั้นตอนการใช้สิทธิ (X2) ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ อีกทั้งเห็นว่าการจัดการเลือกตั้งมีคุณภาพ (X3)

1.2 กลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวไทยในมาเลเซียที่ไม่ใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร

ในกลุ่มของแรงงานข้ามชาติชาวไทยในมาเลเซียที่ไม่ใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรสามารถแบ่งออกได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ใช้สิทธิเลือกตั้งยังภูมิลำเนาในประเทศไทย และกลุ่มที่ไม่ใช้สิทธิเลือกตั้งที่ใดเลย

1. กลุ่มผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งยังภูมิลำเนาในประเทศไทย

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่าแรงงานข้ามชาติชาวไทยที่ใช้สิทธิเลือกตั้งในภูมิลำเนาของตนส่วนใหญ่คือกลุ่มแรงงานต้มยำซึ่งมีภูมิลำเนาในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยพบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งในภูมิลำเนา คือ

1) ระยะทางไม่ไกลและการเดินทางสะดวก กล่าวคือ ระยะทางจากกรุงกัวลาลัมเปอร์ถึงด่านสะเดา จังหวัดสงขลาของประเทศไทยมีระยะทางประมาณ 499 กิโลเมตร ในขณะที่จากกรุงกัวลาลัมเปอร์ถึงด่านสุโขทัยโลก จังหวัดนราธิวาส มีระยะทางประมาณ 407 กิโลเมตร ซึ่งสามารถเลือกวิธีการเดินทางได้หลากหลายทั้ง รถไฟ รถบัส รถตู้ นอกจากนั้นการเดินทางยังมีด่านพรมแดนหลากหลายด่าน ประกอบด้วย ด่านสุโขทัยโลก ด่านตากใบ ด่านบูเกะบูงอ ในจังหวัดนราธิวาส ด่านเบตง จังหวัดยะลา ด่านสะเดา ด่านปาดังเบซาร์ ด่านประกอบ จังหวัดสงขลา และด่านวังประจัน จังหวัดสตูล

2) การส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการเดินทางกลับไปเลือกตั้ง โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่ารูปแบบการส่งเสริมให้เดินทางกลับไปใช้สิทธิเลือกตั้งพบทั้งในลักษณะที่เจ้าของร้านต้มยำปิดร้านเพื่อให้ลูกจ้างกลับบ้านเพื่อไปใช้สิทธิ โดยมีข้อสังเกตจากข้อมูลการสัมภาษณ์พบว่า เจ้าของร้านที่ปิดร้านเพื่อให้แรงงานต้มยำกลับไทยนั้นมักมีความเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง หรือชื่นชอบพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งเป็นพิเศษ นอกจากนี้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า การอำนวยความสะดวกด้านการเดินทางเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญในการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในไทย “มีตัวแทนที่บ้านรับแทนให้แล้ว คือเขามาที่บ้านแล้วนับว่าร้านนี้มีกี่คน อย่างมี 5 คน เขาก็จะให้เงินกับ 5 คนแล้วให้ไปเลือกพรรคเขา เหมือนเขารู้อยู่แล้วว่าเราต้องกลับ บางทีมาเหมารถตู้ให้กลับก็มีกลับไปเลือกตั้งครั้งเดียว” (W18) และ “คิดว่า 50 รिंग (ริงกิต-นักวิจัย) ไม่เยอะเขาอาจจะไม่คิดว่าเป็นการซื้อเสียงแต่อาจจะเป็นค่ารถ” (W4) สอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่เล่าว่า “หวั่นคะแนนที่เขาเอาคนกลับไปโดยไม่ต้องจ่ายค่าอะไรเลย มีทั้งพรรค XXX กับ พรรค XXX...อย่างน้อย ๆ หั่วละ 500 (บาท-นักวิจัย) ได้ชั่วคราว ๆ แล้วก็จะได้ค่ารถไปกลับเพราะโดยปกติคนที่กลับไปจับใบพาสปอร์ต (ประทับตราเข้าเมืองตามระยะเวลา 30 วัน-นักวิจัย) มันจะต้องเสียค่ารถตู้หารกันประมาณ 1,700 (บาท-นักวิจัย) มันก็หลุดตรงนั้นแล้วบวกกับ 500 (บาท-นักวิจัย) อันเดิมอีก” (W19) ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าการอำนวยความสะดวกแก่แรงงานต้มยำจึงเป็นปัจจัยสำคัญทำให้แรงงานต้มยำเดินทางไปใช้สิทธิเลือกตั้งยังภูมิลำเนาของตน

3) การไม่มีข้อมูลการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร ทั้งนี้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า แรงงานต้มยำและแรงงานข้ามชาติกลุ่มแรงงานทักษะไม่สูง โดยเฉพาะในรายที่ไม่มีใบอนุญาตการทำงานมักไม่ติดต่อหรือหลีกเลี่ยงการเข้าไปติดต่อหรือข้องเกี่ยวกับทางการและเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งรัฐไทยและรัฐมาเลเซีย แรงงานข้ามชาติบางคนไม่ทราบที่ตั้งของสถานทูตแม้จะอยู่มานานกว่า 10 ปี “ปกติก็จะกลับไปเลือกตั้งที่บ้าน ไม่เคยไปสถานทูตเลยไม่รู้ด้วยว่าสถานทูตอยู่ที่ไหน” (W18) ในขณะที่บางส่วนเมื่อถามเกี่ยวกับการลงทะเบียนเลือกตั้งล่วงหน้า ได้แสดงให้เห็นว่าไม่มีข้อมูลเรื่องดังกล่าว “ไม่รู้ข่าวนี้เลย ไม่มีใครบอก” (W8) “เขา (สอท. ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์-นักวิจัย) ก็มินะ(การประชาสัมพันธ์-นักวิจัย) ในเพจอะไร แต่คนไม่ได้มานั่งดู สถานทูตยังบอกเลยถ้าลงทะเบียนไม่ได้ให้ติดต่อเขา เขาอาจจะบริการแบบ manual แต่ไม่รู้ว่ามีกี่คน” (W22) ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ สอท. ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ที่กล่าวถึงปัญหาสำคัญของ สอท. ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ที่แม้ว่าจะมีการปรับปรุงรูปแบบประชาสัมพันธ์แต่ยังคงมีปัญหา “ปัญหาที่สำคัญคือ การสื่อสารที่ไม่ถึง แม้สอท. จะมีช่องทางทั้งเฟซบุ๊ก และติดป้ายประกาศที่สอท. แต่ก็ยังไม่ถึง อีกปัญหาคือ คนไทย (ในมาเลเซีย-นักวิจัย) ไม่ได้ติดตาม (เฟซบุ๊กของกงสุลไทย กัวลาลัมเปอร์-นักวิจัย)” (GO6) สอดคล้องกับการสะท้อนของเจ้าหน้าที่ กสญ. เมืองปีนัง ที่พบปัญหาเดียวกัน ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยส่วนหนึ่งที่แรงงานข้ามชาติชาวไทยโดยเฉพาะกลุ่มแรงงานต้มยำไม่ใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรที่มาเลเซียเนื่องมาจากการขาดข้อมูลการเลือกตั้ง แม้จะมีความพยายามในการสื่อสาร แต่การสื่อสารก็ไม่ได้รับการรับรู้อย่างทั่วถึงในกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวไทยโดยเฉพาะกลุ่มแรงงานต้มยำ

2. กลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวไทยที่ไม่ใช้สิทธิเลือกตั้งที่ใด

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า แรงงานข้ามชาติที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่ใดเลยส่วนใหญ่คือกลุ่มแรงงานทักษะไม่สูง โดยเฉพาะพนักงานกลุ่มนวด แรงงานประมง และแรงงานต้มยำบางส่วน ที่แม้จะรู้ว่าตนมีสิทธิการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แต่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่ใดเลย ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบปัจจัยที่ส่งผลทำให้ไม่ใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง คือ

1) ความเชื่อว่าการไม่ใช้สิทธิเลือกตั้งไม่ส่งผลกระทบต่อชีวิต กล่าวคือ แรงงานข้ามชาติชาวไทยบางส่วนเห็นว่า การเลือกตั้งไม่ส่งผลอะไร ไม่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน ไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต แรงงานยังคงต้องทำงานเหมือนเดิมไม่ว่าจะเลือกใคร รวมทั้งบางส่วนให้เหตุผลว่าทำงานจนไม่ได้สนใจการเมือง “...เลือกไปก็เท่านั้น เขา (แรงงานกลุ่มต้มยำ-นักวิจัย) ก็ยังเหมือนเดิม ต้องมานั่งเสิร์ฟน้ำ จดออเดอร์ เพราะชีวิตเขาไม่ได้ไปไกลกว่านั้น” (W19) “ไม่น่าจะกลับไปเลือกตั้งแล้ว กรณีในอนาคตถ้าอยากลงผู้ใหญ่บ้านอะไรก็รู้สึกว่าเป็นไร ยังไงก็ไม่อยากเป็น...ไม่รู้ว่ามีผู้สมัครมีใครบ้าง เราทำงานจนไม่ได้สนใจการเมือง” (W15)

2) การขาดความรู้ ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แรงงานข้ามชาติชาวไทยที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งแสดงถึงการขาดความรู้ ความเข้าใจข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้ง สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่รัฐไทยในมาเลเซียที่สะท้อนว่า “บางส่วนไม่ได้ติดตามข่าวการเลือกตั้งล่วงหน้า เขาไม่รู้ว่าเลือกตั้งวันไหน บางคนเข้าใจว่าจะได้เลือกตั้งพร้อมกันกับที่ไทย และก็จะมีอย่างบางคนอยากออกมาเลือกตั้งมากแต่ไม่รู้ว่า การเลือกตั้งในต่างประเทศนั้นต้องมีการลงทะเบียนล่วงหน้า บางคนเคยลงทะเบียนแล้วเมื่อ 4 ปีก่อนเลยคิดว่าใช้ข้อมูลการลงทะเบียนของปีก่อน ๆ ได้เลยเดินทางมาเลือกตั้งแต่ทางเราก็ให้เลือกตั้งไม่ได้” (GO1) หรือการสะท้อนของแรงงานต้มยำที่เล่าถึงประสบการณ์ของเพื่อนแรงงานต้มยำว่า “เราถามว่ารู้ไหมว่าบัตรมีสองใบ เขา (แรงงานต้มยำ) ตอบว่าไม่รู้เพราะไม่มีใครไปประชาสัมพันธ์ คือช่วงเลือกตั้งผมคิดว่าต้องมีศูนย์ที่คอยให้คำแนะนำกับประชาชนในช่วงเลือกตั้ง จริง ๆ การประชาสัมพันธ์ในโซเชียลมีเดียก็มีแต่เขา (แรงงานต้มยำ) ไม่เปิดเพราะเขาทำงานไง ” (W13) ลักษณะการขาดความรู้เกิดขึ้นในกลุ่มพนักงานนวดเช่นกัน “คนทำงานร้านสปาโดยส่วนใหญ่จะไม่ค่อยไปเลือกตั้ง บวกกับคนทำงานกลุ่มนี้เขาไม่ได้สนใจเรื่องนี้อยู่แล้ว จะทำงานทั้งทีก็ยาก อีกอย่างเจ้านายก็ไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้เท่าไร ถ้ารู้ว่าจะลาไปเลือกตั้งเขาก็คงไม่อนุญาต บางทีพวกเรายังไม่รู้เลยว่าเลือกตั้งวันไหน อะไร ยังไง...ที่ต้องขอดูก่อน ถ้าไปแล้วเจอแบบรอบที่แล้วก็คงจะไม่ไป มันเสียเวลามาก แต่ยังไงก็ขอดูก่อนเผื่อเขาจะจัดระบบให้มันดีขึ้น” (W11)

3) ข้อจำกัดของระบบการลงทะเบียนล่วงหน้า ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า ระบบลงทะเบียนของ กกต. มีปัญหาในสองวันแรกของการใช้งาน และวันสุดท้ายของการเปิดระบบลงทะเบียนล่วงหน้า โดยแรงงานข้ามชาติชาวไทยรายหนึ่งได้สะท้อนปัญหาดังกล่าว ว่า “คนหลุดจากการลงทะเบียนเยอะมาก เพราะเว็บล่ม (เว็บลงทะเบียนเลือกตั้ง-นักวิจัย) ซึ่งเราก็ช่วยนะสำหรับคนที่อยากเลือกตั้งอย่างคนแถวนี้ที่เขาอยู่ในครัวเราก็ช่วย ๆ เขา บางคนลงทะเบียนนะแต่ชื่อไม่มีพื๋ว่าน่าจะเป็นที่ช่วงเว็บล่ม เขาเลยไม่ทันกดยืนยัน ปรากฏว่าชื่อกลับไปอยู่ที่บ้านเรา (จังหวัดชายแดนภาคใต้-นักวิจัย) แสดงว่าลงทะเบียนไม่สำเร็จ ก็เยอะที่เป็นแบบนี้ น่าเสียดาย...” (W22) ซึ่งเจ้าหน้าที่ สอท. ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ได้รับทราบปัญหา แต่ก็ไม่สามารถดำเนินการใด ๆ ได้ เนื่องจากระบบการลงทะเบียนดังกล่าวคือ ระบบกลางของ กกต. แต่อย่างไร ก็มีการสะท้อนปัญหาดังกล่าวสู่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

4) การกำหนดวันใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร ในกรณีของประเทศมาเลเซียนั้น เดิม สอท. ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ กำหนดการจัดกาเลือกตั้งในวันที่ 27-28 เมษายน 2566 ต่อมาได้ปรับเปลี่ยนเป็นวันที่ 3-4 พฤษภาคม 2566 โดยวันที่ 4 พฤษภาคม 2566 รัฐบาลมาเลเซียได้ประกาศให้เป็นวันหยุดเนื่องในวัน Vesak Day (Royal Thai Consulate, Kuala Lumpur, 2023) แต่ในเวลาดังกล่าวยังคงอยู่ในช่วงการเฉลิมฉลองของคนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ดังข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่เล่าว่า “ตอนแรกก็คือวันเลือกตั้งที่เคแอลหลังรายอ (หลังวันตรุษอีดีลฟิตรี หรือวันเฉลิมฉลองหลังเดือนรอมฎอน- นักวิจัย) สามวัน ซึ่งคนมาไม่ทันเพราะคนส่วนใหญ่

บ้านเรา (จังหวัดชายแดนภาคใต้-นักวิจัย) จะมาหลังรายอหก (การเฉลิมฉลองภายหลังการสิ้นสุดการถือศีลอดเพิ่ม หกวันหลังจากวันตรุษอีดีลฟิตรี- นักวิจัย)” (W22)

อาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยขัดขวางเชิงโครงสร้างที่สำคัญที่ส่งผลให้แรงงานข้ามชาติชาวไทยไม่ใช่สิทธิเลือกตั้งที่ใดเลย คือ ปัจจัยเกี่ยวกับความเข้าใจกระบวนการและขั้นตอนการเลือกตั้ง (X2) และ ปัจจัยระบบการจัดการของภาครัฐ (X3) โดยเฉพาะปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจในการลงทะเบียนล่วงหน้า การจัดการแอปพลิเคชันการเลือกตั้ง ทั้งนี้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ไม่พบว่าปัจจัยข้อจำกัดทางกฎหมายตรวจคนเข้าเมือง และการอนุญาตการทำงานจะส่งผลเป็นอุปสรรคต่อการออกมาใช้สิทธิของแรงงานที่ไม่มีใบอนุญาตทำงาน ในขณะที่เดียวกันแรงงานที่ไม่ใช่สิทธิที่ใดเลยบางส่วนก็เป็นแรงงานที่เข้าเมืองถูกกฎหมายและมีใบอนุญาตทำงาน

2. ผลการศึกษาพฤติกรรมเลือกตั้งของแรงงานข้ามชาติชาวไทยในมาเลเซีย

ผลการศึกษาพฤติกรรมเลือกตั้งของแรงงานข้ามชาติชาวไทยในมาเลเซียพบว่า การตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแบบเน้นบุคคล (Candidate Based-CB) หรือเลือกแบบพรรค (Party Based-PB) ขึ้นอยู่กับภูมิสำเนาหรือภูมิภาคที่มาของแรงงานข้ามชาติชาวไทย โดยสามารถแบ่งพฤติกรรมเลือกตั้งของแรงงานข้ามชาติชาวไทยในมาเลเซียได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ตามภูมิสำเนาหรือภูมิภาคดังนี้

2.1 กลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวไทยที่มีภูมิสำเนาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

แรงงานข้ามชาติชาวไทยที่มีภูมิสำเนาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เป็นกลุ่มแรงงานต้มยำและกลุ่มพนักงานสำนักงานซึ่งมีพฤติกรรมเลือกตั้งที่แตกต่างกันกล่าวคือ

1. กลุ่มแรงงานต้มยำ

กลุ่มแรงงานต้มยำมีฉากทัศน์ทางการเมือง ประสบการณ์และบริบททางการเมือง รวมถึงวิถีชีวิต และระดับการศึกษาที่คล้ายคลึงกัน มีเครือข่ายทางสังคมเดียวกันหรือเกี่ยวข้องกัน เช่น เป็นพี่น้อง เป็นญาติ เป็นคนจากหมู่บ้านเดียวกัน เป็นเพื่อน หรือเป็นคนรู้จัก ซึ่งมักสามารถสืบสาวถึงเครือข่ายทางสังคมที่มีร่วมกันได้

นอกจากนี้เครือข่ายทางสังคมของแรงงานต้มยำยังดำเนินการผ่านเครือข่ายทางสังคมที่มีการจัดตั้งอย่างเป็นทางการ เช่น สมาคมต้มยำ ชมรมต้มยำ มีการจัดตั้งที่ชัดเจน มีแกนนำ มีการทำกิจกรรมร่วมกัน ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า สมาคมต้มยำมีหลากหลายกลุ่ม เช่น สมาคมต้มยำ ชมรมต้มยำโยโฮร์ ชมรมต้มยำเคแอล มีการรับสมัครสมาชิกและดูแลสมาชิกของสมาคม “สมัครสมาชิกก็ 300 ริงกิต ตลอดชีพ เฉพาะร้านในเคแอลและสลังงอ (ร้านในกรุงกัวลาลัมเปอร์และรัฐสลังงอ-นักวิจัย) โดยจำนวนร้านประมาณ 3,000 กว่าร้านและจำนวนคนประมาณ 200,000 คน” (W4) อีกทั้งสมาคมต้มยำยังมีกิจกรรมที่จัดขึ้นระหว่างสมาชิกอย่างสม่ำเสมอและมีกิจกรรมส่งเสริมสวัสดิการแก่สมาชิก เช่น สวัสดิการค่าส่งศพกลับภูมิลำเนา เงินช่วยเหลือยาผู้ประกอบการ เป็นต้น

ผลการศึกษาสัมภาษณ์ในกลุ่มแรงงานต้มยำพบคำตอบที่น่าสนใจเกี่ยวกับพฤติกรรมลงคะแนนเสียงโดยกว่าร้อยละ 90 แรงงานต้มยำเลือกพรรคประชาชนในการเลือก ส.ส.แบบแบ่งเขต แต่เลือกพรรคก้าวไกลในส.ส.แบบบัญชีรายชื่อ “ผมมองว่าเขาดูแลคนในพื้นที่จริง ๆ นะ ...เขตนราธิวาส บาเจาะให้ 300 บาทเอง บางพื้นที่บอกไม่ให้ก็เลือกเพราะว่าแกมีบุญคุณกับคนในพื้นที่จริง ๆ บางพื้นที่เขาแพ้ให้กับคนที่ยิ่งกระสุนเยอะเลย...ในมุมมองเขาเลือกตัวบุคคล ขนาดก้าวไกลยังมีอยู่ที่สองทุก ๆ เขต ประชาชาติจะทีหนึ่ง” (W3) ในขณะเดียวกันในกรณีที่เป็นการเลือก ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ แรงงานกลุ่มต้มยำให้ความเห็นว่านโยบายของพรรคก้าวไกลตอบโจทย์พวกเขามากที่สุด หลายคนมองว่า หากเป็นระดับชาติพรรคก้าวไกลสามารถนำความเปลี่ยนแปลงในเชิงนโยบายมาสู่ประเทศ รวมถึงช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ที่ดำเนินมาอย่างยาวนาน

ทั้งนี้พบความเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมของแรงงานต้มยำกับพฤติกรรมการเลือกนักการเมืองจากตัวบุคคล เครือข่ายความสัมพันธ์ส่วนบุคคล และเครือข่ายจัดตั้ง เช่นสมาคมต้มยำได้เป็นเป้าหมายการจัดกิจกรรมรณรงค์ทางการเมืองและกิจกรรมทางการเมืองที่สำคัญในกรุงกัวลาลัมเปอร์ของพรรคการเมืองจากไทยกับแรงงานต้มยำ เช่น การพบปะ การแถลงนโยบายพรรค ทั้งนี้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

พบว่า พรรคการเมืองไทยได้เข้ามาหาเสียงในการเลือกตั้งปี 2566 ในกลุ่มแรงงานต้มยำ และจัดกิจกรรมพบปะสังสรรค์ รับประทานอาหารและชี้แจงนโยบายพรรคที่กรุงกัวลาลัมเปอร์จำนวน 2 ครั้ง จาก 2 พรรคการเมืองใหญ่ คือ พรรคประชาธิปัตย์และพรรคภูมิใจไทย นอกจากนี้ยังพบว่าพรรคการเมืองบางพรรคได้ดำเนินการพบปะเจ้าของร้านต้มยำในกรุงกัวลาลัมเปอร์ เพื่อรับฟังปัญหาและความต้องการของกลุ่มแรงงานต้มยำและผู้ประกอบการร้านอาหารไทย “ภาพลักษณ์ที่มาก่อนเนี้ยไม่เชิงหาเสียงเท่าไร มาให้ใจกับคนต้มยำมากกว่าเพราะเขาเชิญคนต้มยำมากินหรือคนสามจังหวัดที่ทำงานออฟฟิศเชิญมากินพบปะพูดคุยเรื่องการเมืองนิดหน่อย ไม่ได้พูดแบบปราศรัยอะไรมาแต่จะมีแผ่นพับว่าต้องเลือกเบอร์นี้อยู่ ก็จะมีแบบพูด “ถ้าเราไม่เลือกกันเองแล้วเราจะไปเลือกพรรคไหน ให้ช่วย ๆ กันนะครับ อย่างมองว่ามาหาเสียงเป็นการพบปะอย่างสร้างสรรค์” (W20)

สิ่งเหล่านี้สะท้อนความสัมพันธ์ของปัจจัยเครือข่ายความสัมพันธ์ (Y1) กับพฤติกรรมเลือกตัวบุคคล (CB) ได้อย่างชัดเจนในกลุ่มของแรงงานต้มยำที่นำไปสู่พฤติกรรมการเลือกตั้งแบบเลือกตัวบุคคลในการเลือกส.ส. แบบแบ่งเขต แต่เมื่อมองในระดับประเทศแรงงานต้มยำพิจารณาที่นโยบายของก้าวไกล (Y2) จึงมีพฤติกรรมการเลือกพรรค (PB) ในการเลือกส.ส.แบบบัญชีรายชื่อ

2. กลุ่มพนักงานสำนักงาน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มพนักงานสำนักงานมีพฤติกรรมเลือกตั้งแบบพรรค (Party Based-PB) มีความชื่นชอบพรรคก้าวไกล กลุ่มพนักงานสำนักงานเป็นคนรุ่นใหม่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี อายุเฉลี่ยระหว่าง 22-30 ปี มีพฤติกรรมความเป็นปัจเจกสูง มีแนวคิดทางการเมือง การพิจารณาทางการเมืองจากนโยบายพรรค ติดตามข้อมูลข่าวสารทางอินเทอร์เน็ตผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ รวมทั้งติดตามข่าวสารผ่านยูทูบ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า พฤติกรรมเลือกตั้งของกลุ่มพนักงานสำนักงานจะเลือกพรรคมากกว่าเลือกตัวบุคคล “ก้าวไกลครับ เพราะว่าพอดูนโยบายของพรรค มุมมองทางการเมืองของก้าวไกลรู้สึกว่ายากดูคนรุ่นใหม่เข้ามาทำงานการเมืองในประเทศไทยจะมีการเปลี่ยนแปลงอะไร” (W25) ในขณะเดียวกันแม้ว่าผู้นำพรรคจะมีการเปลี่ยนแปลงยังคงเลือกพรรคเดิมเพราะพรรคยังคงอุดมการณ์เดิม “พรรคที่ตัวเองชอบที่สุดก็คือพรรคส้มเพราะคนที่มาแทนธนาธรอย่าง ทิม พิธา ก็ยังมีความเป็นผู้นำวิสัยทัศน์ดี และยังมีอุดมการณ์เดียวกัน” (W26) “แต่แต่ละคนก็มีความคิดเป็นของตัวเอง มีคนที่เราอยากเลือกอยู่แล้ว อย่างเราก็อยากให้ประเทศมันพัฒนาเราก็มีพรรคในใจแล้ว ส่วนใหญ่ที่เรารู้ว่าทำไมเขาถึงย้ายมาอยู่ที่นี่เพราะเขาไม่ชอบระบบรัฐบาลของไทยที่เราารู้มาคือคนที่อยู่ที่นี่ส่วนใหญ่เขาเลือกพรรคส้มหมด” (W5) และ “เราน่าจะเลือกพรรคนี้ (พรรคก้าวไกล-นักวิจัย) ตั้งแต่แรก แล้วส่วนใหญ่พวกเจนวาย เจนแซทเนี่ยก็น่าจะเลือกพวกเขา เพราะผลงานเป็นที่ประจักษ์ พวกเขาฉลาดมาก กล้าที่จะเสี่ยง” (W24)

หากพิจารณาความเหมือนและคล้ายคลึงในกลุ่มพนักงานสำนักงานจะพบว่า ปัจจัยพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการเลือกที่สำคัญคือ นโยบายของพรรคและการหาเสียงของพรรค (Y2) ซึ่งติดตามผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และยูทูบส่งผลต่อพฤติกรรมเลือกตั้งพรรค (Party Based-PB)

2.2 กลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวไทยในภูมิภาคอื่นจากจังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า แรงงานข้ามชาติชาวไทยในกลุ่มแรงงานทักษะไม่สูง เช่น แรงงานประมง แรงงานก่อสร้าง หรือพนักงานนวด ที่มาจากภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพฤติกรรมเลือกตั้งแบบพรรค (Political Party Base-PB) มักเลือกพรรคเพื่อไทยทั้งแบบรายเขตและแบบบัญชีรายชื่อ โดยมีเหตุผลในการตัดสินใจที่หลากหลาย เช่น ชอบตัวบุคคลคือ อดีตนายกรัฐมนตรีนครินทร์ ชินวัตร “ชอบทักษิณเพราะมองว่าทุกรัฐบาลก็มีคอร์รัปชันหมดแต่ยุคของทักษิณมีการพัฒนา เขาสัญญาอะไรก็ได้ พี่คิดว่าทักษิณคล้าย ๆ กับมหาเธร์ของมาเลเซีย” (W1) หรือ “ชอบพรรคเพื่อไทยเพราะว่าชอบพ่อก็ชอบลูก” (W10) และ “...ถ้าภาคเหนือกับอีสานก็ไปทางเสื้อแดง ถ้าทางใต้สามจังหวัดก็ไปทางวันนอร์ ส่วนกลางกับ ใต้ก็จะเป็นประชาธิปไตยกับพลังประชารัฐแย่งกัน” (W2)

ความแตกต่างประการสำคัญของแรงงานข้ามชาติชาวไทยจากภูมิภาคอื่นคือ มีความแตกต่างทางด้านภูมิสำเนา ภูมิหลัง ประสบการณ์ ความชื่นชอบทางการเมืองและบริบททางการเมืองที่แตกต่างกัน ดังข้อมูลจาก

การสัมภาษณ์กลุ่มแรงงานประมงในรัฐโยโฮร์ บารูแม้อยู่ในที่ทำงานเดียวกันแต่มีความหลากหลายทั้ง ความชอบ
ทางการเมือง ประสบการณ์ทางการเมือง รวมถึงภูมิลำเนาที่มีความหลากหลายอาทิ ขอนแก่น ตังศรี สงขลา
สุพรรณบุรี ทำให้แรงงานข้ามชาติชาวไทยกลุ่มนี้มักไม่พูดคุยประเด็นการเมืองระหว่างกัน นอกจากนี้ยังอาจกล่าว
ได้อีกว่าแรงงานข้ามชาติชาวไทยกลุ่มอื่น ๆ นอกเหนือจากกลุ่มแรงงานต้มยำมีเครือข่ายทางสังคมที่แตกต่างกัน
หรือข้องเกี่ยวกันน้อย

การอภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การตอบวัตถุประสงค์แรกด้านสิทธิการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรพบว่าเมื่อเปรียบเทียบผลการศึกษากับ
สมมุติฐานแรกที่ว่า หากผู้ใช้แรงงานไทยในต่างประเทศทราบถึงสิทธิการเลือกตั้งของตน (X1) เข้าใจกระบวนการ
และขั้นตอนการใช้สิทธิ (X2) และได้รับการสนับสนุนจากการจัดการเลือกตั้งที่มีคุณภาพโดย กกต. ผ่านตัวแทน
ในต่างประเทศคือ สอท. ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ (X3) ทั้งสามปัจจัยจะช่วยส่งเสริมให้แรงงานไทยใช้สิทธิลงคะแนน
เสียงเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร (V) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($X1 \rightarrow X2 \rightarrow X3 = V$) พบว่า แรงงานกลุ่มพนักงาน
สำนักงานเป็นกลุ่มหลักของแรงงานข้ามชาติชาวไทยที่เลือกตั้งนอกราชอาณาจักรโดยพบความสัมพันธ์ของปัจจัย
ทั้งสามและยืนยันข้อสมมุติฐานดังกล่าว แต่แรงงานข้ามชาติชาวไทยกลุ่มอื่นกลับไม่ยืนยันตามข้อสมมุติฐานแม้ว่า
การจัดการเลือกตั้งของ สอท. ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ในปี 2566 จะมีการจัดการที่ดีกว่าปี 2562 ก็ตาม จากการ
สัมภาษณ์คนไทยในมาเลเซีย พบว่าหลายคนพลาดโอกาสในการใช้สิทธิเลือกตั้งเนื่องจากไม่ได้ลงทะเบียนล่วงหน้า
ส่วนหนึ่งเป็นเพราะว่าแอปพลิเคชันที่ กกต. จัดทำสำหรับการลงทะเบียนล่วงหน้าสำหรับคนไทยในต่างแดนประสบ
ปัญหา หรือเข้าใจว่าการลงทะเบียนล่วงหน้าเมื่อปี 2562 จะใช้ได้ในการเลือกตั้งปี 2566 เหตุการณ์นี้สะท้อนว่า
แรงงานข้ามชาติชาวไทยในมาเลเซียจำนวนไม่น้อยยังขาดความเข้าใจในกระบวนการและขั้นตอนการใช้สิทธิของ
ตนเอง (X2) รวมถึงปัญหาจากการจัดการแอปพลิเคชันของกกต. (X3) ซึ่งส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมใน
การเลือกตั้งอย่างมีประสิทธิภาพ อีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้จำนวนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งในมาเลเซียมีน้อย คือ ช่วงเวลา
การเลือกตั้งตรงกับเทศกาลเฉลิมฉลองวันออกฮัจญ์หรือวันสิ้นสุดเดือนรอมฎอนของชาวมุสลิม ซึ่งเป็นกลุ่มประชากร
ส่วนใหญ่ของแรงงานไทยในมาเลเซีย หลายคนตัดสินใจเดินทางกลับประเทศไทยในช่วงเวลาดังกล่าว และตัดสินใจ
ที่จะกลับไปใช้สิทธิการเลือกตั้งที่ประเทศไทยแทน

หากพิจารณาผลการศึกษานอกรอบทฤษฎีจะพบว่าข้อค้นพบในงานวิจัย นี้มีความสอดคล้องและขยาย
ฐานความรู้ทางทฤษฎีหลายประการ ประการแรก แบบจำลองการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลของ Downs (1957) ได้รับความ
ยืนยันในบริบทข้ามชาติ กล่าวคือ แรงงานกลุ่มพนักงานสำนักงานใช้การพิจารณาเชิงนโยบาย และอุดมการณ์
พรรค (Y2) เพื่อตัดสินใจลงคะแนนเสียง ซึ่งสะท้อนกระบวนการเหตุผลเชิงอรรถประโยชน์ที่ Downs เสนอไว้ ใน
ขณะที่กลุ่มแรงงานต้มยำแสดงพฤติกรรมผสมผสาน (CB+PB) ซึ่งสะท้อนต้นทุนข้อมูลข่าวสาร ที่แตกต่างกันตาม
ฐานะทางสังคมและเครือข่ายความสัมพันธ์

ประการที่สอง แนวคิดการเลือกตั้งโดยอิงพรรค (party identification) จาก The American Voter
(Campbell et al., 1960) ปรากฏชัดในกลุ่มแรงงานภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่สนับสนุนพรรค
เพื่อไทยอย่างต่อเนื่องข้ามรุ่น ที่สะท้อนการถ่ายทอดลักษณะดังกล่าวผ่านเครือข่ายครอบครัวและชุมชน

ประการที่สาม ผลการศึกษามีความสอดคล้องกับข้อเสนอของ Lafleur (2013) ที่ว่ารัฐมีแรงจูงใจ ใน
การส่งเสริมให้พลเมืองในต่างแดนรักษาความผูกพันทางการเมืองกับบ้านเกิด ซึ่งปรากฏผ่านบทบาทของ สอท.
ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ในการอำนวยความสะดวกในการลงคะแนนเสียงนอกราชอาณาจักร อย่างไรก็ตาม งานวิจัย
นี้พบว่าโครงสร้างเชิงสถาบัน (X3) เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการสนับสนุนการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงนอ
กราชอาณาจักรหากขาดการรับรู้สิทธิ (X1) และความรู้ด้านกระบวนการ (X2) โดยเฉพาะในกลุ่มแรงงานผิดกฎหมาย
ซึ่งเป็นกลุ่มเปราะบาง

การตอบวัตถุประสงค์การวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกตั้งของแรงงานข้ามชาติชาวไทยในมาเลเซียนั้น พบการยืนยันของตัวแปรต้นสองประการที่มีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจของแรงงานไทย ได้แก่ 1) การตัดสินใจเลือกเพราะเรื่องเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคม เครือญาติ เพื่อนฝูง (Y1) นำมาสู่พฤติกรรมการเลือกตั้งแบบบุคคล (Candidate Based-CB) คือ Y1 --> CB และ 2) การตัดสินใจเลือกเพราะนโยบายและการหาเสียงของพรรคการเมือง (Y2) นำไปสู่พฤติกรรมเลือกตั้งแบบพรรค (Party Based-PB) คือ Y2 --> PB

ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการตัดสินใจเลือกตั้งของแรงงานข้ามชาติชาวไทยในมาเลเซียมีพฤติกรรมเลือกตั้งแบบเน้นบุคคล (Candidate Based-CB) หรือเน้นแบบพรรคการเมือง (Party Based-PB) ขึ้นอยู่กับว่าคนคนนั้นมาจากภูมิภาคใด (Regionalism) หากเป็นแรงงานจากภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมักเลือกพรรคเพื่อไทยทั้งแบบรายเขตและแบบบัญชีรายชื่อ โดยให้เหตุผลหลากหลาย เช่น ความเชื่อมั่นในตัวบุคคลอย่างทักษิณ หรือการมองว่าพรรคเพื่อไทยต่อสู้เพื่อประชาชน

หากเป็นแรงงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในกลุ่มพนักงานสำนักงานจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีพฤติกรรมเลือกตั้งที่เลือกจากการพิจารณานโยบายของพรรคจึงนำไปสู่การเลือกพรรค (Y2 --> PB) ขณะเดียวกัน แรงงานกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นคนรุ่นใหม่ (ช่วงอายุ 20-40 ปี) ที่ติดตามข่าวสารการเมืองผ่านมือถือ โดยแพลตฟอร์มสำคัญอย่าง TikTok, YouTube และ Facebook มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่เนื้อหาของพรรคการเมือง

ในขณะที่กลุ่มแรงงานต้มยำให้คำตอบที่น่าสนใจโดยกว่าร้อยละ 90 เลือก ส.ส.พรรคประชาธิปัตย์ในแบบแบ่งเขตแต่เลือกพรรคก้าวไกลในแบบบัญชีรายชื่อ โดยให้เหตุผลถึงการเลือกพรรคประชาธิปัตย์แบบแบ่งเขตเพราะอย่างไรพวกเขาก็ต้องเลือกคนในพื้นที่ (Candidate Based-CB) ซึ่งน่าจะเข้าใจปัญหาในพื้นที่และเข้าหาได้ง่ายกว่าคนจากพรรคอื่น และเหตุผลประการสำคัญคือ การเป็นญาติ เป็นเพื่อนของญาติ เป็นคนในเครือข่าย ในชุมชน กล่าวคือต่างก็มีความสัมพันธ์ไม่ว่าทางหนึ่งกับพรรคประชาธิปัตย์ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า พฤติกรรมการเลือกตั้งของแรงงานต้มยำมีลักษณะการตัดสินใจเลือกเพราะเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคม เครือญาติ เพื่อนฝูง (Y1 --> CB) ในขณะเดียวกันในกรณีที่เป็นกรเลือก ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ แรงงานกลุ่มต้มยำให้ความเห็นว่านโยบายของพรรคก้าวไกลตอบโจทย์พวกเขามากที่สุด หลายคนมองว่า หากเป็นระดับชาติพรรคก้าวไกลสามารถนำความเปลี่ยนแปลงในเชิงนโยบายมาสู่ประเทศ รวมถึงช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ที่ดำเนินมาอย่างยาวนาน

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าพฤติกรรมเลือกตั้งของแรงงานข้ามชาติชาวไทยในมาเลเซียได้แสดงให้เห็นพลวัตที่สำคัญโดยเฉพาะกลุ่มแรงงานจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีได้ไม่สนใจนโยบายพรรคการเมืองเหมือนดังความเข้าใจของนักการเมือง ข้าราชการหรือนายทหาร หากแต่กลุ่มคนเหล่านี้มีเหตุผลของตนเองในการคิดตัดสินใจและมีพฤติกรรมเลือกตั้งดังกล่าว

เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมภูมิภาคนิยม (regionalism) ของแรงงานไทยในมาเลเซียกับกลุ่มแรงงานข้ามชาติในบริบทสากล พบความคล้ายคลึงและความแตกต่าง ที่น่าสนใจหลายประการ กล่าวคือ บทบาทของสมาคมต้มยำในฐานะเครือข่ายจัดตั้งในงานวิจัยนี้มีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นตัวกลางระหว่างพรรคการเมืองกับผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในต่างแดนคล้ายคลึงกับการศึกษาของ Fliess (2021) ที่ศึกษาพรรคการเมือง โบลิเวียและเอกวาดอร์ ที่หาเสียงกับพลเมือง ในต่างแดน ซึ่งพบว่าเครือข่ายชุมชนและสมาคมประชาสังคม มีบทบาทสำคัญในการเป็นตัวกลาง ระหว่างพรรคการเมืองกับผู้ลงคะแนน ในทำนองเดียวกัน ข้อค้นพบของงานวิจัยนี้ที่อาชีพและภูมิภาค ดันกำหนดของแรงงานเป็นตัวกำหนดรูปแบบพฤติกรรมเลือกตั้งก็มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ Szulecki et al. (2021) ที่พบว่าพฤติกรรมลงคะแนนเสียง ของแรงงานข้ามชาติในยุโรป ตะวันออก และภูมิภาค อาชีพ และระดับการศึกษาเป็นตัวแปรสำคัญที่กำหนด การมีส่วนร่วมทางการเมืองในต่างแดน

อย่างไรก็ตามผลการศึกษานี้กลับมีความแตกต่างที่สำคัญในด้านบทบาทเครือข่ายทางสังคมโดยพบว่าในกรณี การศึกษานี้เครือข่ายอาชีพ (สมาคมต้มยำ) และเครือข่ายชุมชน ภูมิภาคจะมีบทบาทเป็นกลไกหลักในการชี้ นำพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ซึ่งแตกต่างกับกรณีของฟิลิปปินส์ในการศึกษาของ Jaca & Torneo (2021) ที่เป็นบทบาทของเครือข่ายทางศาสนาที่ชี้ นำพฤติกรรมการลงคะแนน ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าข้อค้นพบของ การศึกษานี้ชี้ว่า ภูมิภาคนิยม (regionalism) ในบริบทของแรงงานข้ามชาติไทยในมาเลเซียได้ เป็นเพียง ปรากฏการณ์เฉพาะถิ่น หากแต่สะท้อนพลวัตสากลของการที่ผู้อพยพ นำอัตลักษณ์ทางการเมืองจากบ้านเกิด ไปใช้ในบริบทการลงคะแนนเสียงในต่างแดน (Umpierrez de Reguero & Finn, 2023)

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายใน 4 ประเด็นที่สำคัญ คือ

1) กกต.ในฐานะผู้มีอำนาจในการจัดการเลือกตั้งร่วมกับ สอท./สภ.ผ่านกระทรวงการต่างประเทศ ในฐานะ ผู้รับมอบอำนาจในการจัดการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร ดำเนินการปรับปรุงระบบการสื่อสาร เพื่อให้เข้าถึง กลุ่มแรงงานโดยเฉพาะในกลุ่มแรงงานผิดกฎหมายซึ่งเป็นกลุ่มเปราะบาง โดยพัฒนา สื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบ คลิปวิดีโอผ่านช่องทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ต่าง ๆ เช่น ดิจิตอล ยูทูบ short เฟสบุ๊ค หรือ reel ซึ่ง มี ความยาวไม่เกิน 60 วินาที เพื่อสื่อสารขั้นตอนการลงทะเบียนเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร การใช้สิทธิ วัน เวลา และสถานที่ที่ใช้สิทธิ เป็นต้น

2) กกต.ร่วมกับสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Transactions Development Agency-ETDA) ดำเนินการปรับปรุงระบบลงทะเบียนออนไลน์และพัฒนาเทคโนโลยี i-Vote สำหรับการลงคะแนน เสียงทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อลดภาระข้อจำกัดทางกายภาพสำหรับผู้ที่ไม่สามารถเดินทางมายังหน่วยเลือกตั้งได้

3) สอท. ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ในฐานะผู้รับมอบอำนาจในการจัดการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรในมาเลเซีย อาจขยายหน่วยเลือกตั้งเคลื่อนที่เข้าสู่พื้นที่ที่มีแรงงานต้มยำหนาแน่น โดยอาจประสานกับสมาคมต้มยำใน การกำหนดสถานที่และวันเวลาที่เหมาะสม

4) กกต.และสอท. ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์กำหนดวันลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรที่คำนึงถึงปัจจัย ทางวัฒนธรรมและศาสนาในการกำหนดวันลงคะแนนเสียงนอกราชอาณาจักร โดยหลีกเลี่ยงการกำหนดวัน ลงคะแนนที่ทับซ้อนกับช่วงเทศกาลสำคัญ เช่น เทศกาลตรุษอีดิลฟิตรี หรือ ตรุษอีดิลอัฎฮา เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้จะสำหรับไปไม่ได้หากไม่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้ให้ข้อมูลทุกท่านทั้งงานงานข้ามชาติ ชาวไทยในมาเลเซีย เจ้าหน้าที่ภาครัฐของไทยในมาเลเซีย รวมทั้งผู้ช่วยนักวิจัย และการสนับสนุนงบประมาณ การวิจัยจากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนิวยอร์ก อาบูดาบี ภายใต้โครงการ Research Kitchen: Culture, Rights, and Representation

การรับรองด้านจริยธรรมการวิจัย

การศึกษานี้ได้คำนึงถึงการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ โดยได้รับการอนุมัติการรับรองการวิจัยในมนุษย์จาก คณะกรรมการจริยธรรมวิจัยมหาวิทยาลัยนิวยอร์ก อาบูดาบี และปฏิบัติตามข้อคำนึงด้านจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ ตลอดจนกระบวนการศึกษาการศึกษานี้ โดยได้ทำการขออนุญาตจากผู้ให้สัมภาษณ์ในการบันทึกบทสนทนาและ การถ่ายภาพ ทั้งนี้มีการปกปิดข้อมูลและตัวตนของผู้ให้สัมภาษณ์โดยใช้ระบบการแทนชื่อ และการเก็บข้อมูล การสัมภาษณ์มีการใช้การเข้ารหัสและมอบสิทธิการเข้าถึงเฉพาะนักวิจัยเท่านั้น

References

- Batista, C., & Vicente, P. C. (2011). Do migrants improve governance at home? Evidence from a voting experiment. *The World Bank Economic Review*, 25(1), 77–104. <https://doi.org/10.1093/wber/lhr009>
- Campbell, A., Converse, P. E., Miller, W. E., & Stokes, D. E. (1960). *The American voter*. John Wiley & Sons.
- Cariño, B. V. (2007). Initial assessment of the citizenship retention and requisition act and the absentee voting act: Policy issues and problems. In V. A. Miralao & L. P. Makil (Eds.), *Exploring transnational communities in the Philippines* (pp. 108–152). Philippine Migration Research Network & Philippine Social Science Council.
- Chawalit, P. (1990). *Election campaign management and elections: A case study of the 1986 general election*. [Master's Thesis], Thammasat University].
- Downs, A. (1957). *An economic theory of democracy*. Harper & Row.
- Fliess, N. (2021). Campaigning across continents: How Latin American parties link up with migrant associations abroad. *Comparative Migration Studies*, 9(1). Article 20. <https://doi.org/10.1186/s40878-021-00227-3>
- Jaca, G. B., & Torneo, A. R. (2021). Explaining (non)participation in overseas voting: The case of overseas Filipino voters in Japan in the 2016 elections. *Diaspora Studies*, 14(1), 45-74. <https://doi.org/10.1080/09739572.2019.1705695>
- Kaosamran, P., Naksewi, S., & Baru, W. (1986). *Kanluaktang Pattani pi 2529: Suksa korani krabuankan hasiang lae rabop hua khanaen* [The 1986 Pattani election: A study of campaigning processes and the vote-canvassing system]. Foundation for Democratic Education and Development.
- Klanarong, N. (2013). Social network of illegal Thai migrants working in food shops in Malaysia. *Journal of Ritsumeikan Social Sciences and Humanities*, 6(10), 9-21. https://www.ritsumei.ac.jp/acd/re/k-rsc/hss/book/pdf/vol06_03.pdf
- Lafleur, J.-M. (2013). *Transnational politics and the state: The external voting rights of diasporas*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203077283>
- McCargo, D. (2020, September 28). *Patani politics: faces of the 2019 election campaign*. Kyoto Review of Southeast Asia. <https://kyotoreview.org/issue-28/patani-politics-faces-of-the-2019-election-campaign/>
- McCargo, D., & na Thalang, C. (2023). The Patani Malay dilemma: The 2023 electoral landscape in Thailand's deep south. *Critical Asian Studies*, 55(4), 632–655. <https://doi.org/10.1080/14672715.2023.2272158>
- Ministry of Foreign Affairs. (2023, 21 April). *Statistics on the number of Thai nationals for fiscal year 2023 (October 2022–March 2023)*. [https://image.mfa.go.th/mfa/0/zE6021nSnu/stat/สถิติจำนวนคนไทยประจำปีงบประมาณ_พ.ศ._2566_\(ต.ค._65_-_มี.ค._66\).pdf](https://image.mfa.go.th/mfa/0/zE6021nSnu/stat/สถิติจำนวนคนไทยประจำปีงบประมาณ_พ.ศ._2566_(ต.ค._65_-_มี.ค._66).pdf)
- Office of the Election Commission of Thailand. (2023). *Statistical data on the 2023 House of Representatives election*. <https://hdl.handle.net/20.500.14156/2003527>

- Rakdee, O., Noipom, T., & Duereh, S. (2017). *Assessing opportunity of Thai transnational labors in AEC: An exploratory survey on the shared services and outsourcing industry of Malaysia* (Research report No. RDG5910013). Thailand Research Fund. https://elibrary.tsri.or.th/fullP/RDG5910013/RDG5910013_full.pdf
- Royal Thai Consulate, Kuala Lumpur. (n.d.). *Home* [Facebook page]. Facebook. Retrieved May 20, 2023, from <https://www.facebook.com/consularsectionthaiKUL>
- Royal Thai Embassy, Kuala Lumpur, Consular Section. (n.d.). *Home* [Facebook page]. Facebook. Retrieved May 20, 2023, from <https://www.facebook.com/consularsectionthaiKUL>
- Szulecki, K., Bertelli, D., Erdal, M. B., Coşciug, A., Kussy, A., Mikiewicz, G., & Tulbure, C. (2021). To vote or not to vote? Migrant electoral (dis) engagement in an enlarged Europe. *Migration Studies*, 9(3), 989-1010. <https://doi.org/10.1093/migration/mnab018>
- Thongfhua, S., & Tuansiri, E. (2020). *Political movements and voting behavior in the 2019 House of Representatives election in Pattani Province*. King Prajadhipok's Institute. <https://kpi.ac.th/knowledge/การศึกษาความเคลื่อนไหว-3/>
- Umpierrez de Reguero, S., & Finn, V. (2024). Migrants' intention to vote in two countries, one country, or neither. *Journal of Elections, Public Opinion and Parties*, 34(3), 466-489. <https://doi.org/10.1080/17457289.2023.2189727>
- Utarasint, D. (2019). *Voices and votes amid violence: Power and electoral accountability in Thailand's Deep South* [Doctoral dissertation, Australian National University]. ANU Open Research Repository. <https://doi.org/10.25911/5d5148721959b>
- Yamauchi, S., & Sekiyama, T. (2024). Comparing the election systems for overseas constituency representatives in multiple countries. *Social Sciences*, 13(3), 177. <https://doi.org/10.3390/socsci13030177>
- Yeema, B. (2006). *Local politicians in Pattani Province*. King Prajadhipok's Institute.
- Yeema, B. (2012). *Local politicians in Yala Province*. King Prajadhipok's Institute.

How to Cite this Article:

Utarasint, D., & Rakdee, O. (2026). Overseas voting and electoral behavior of Thai migrant workers in Malaysia in the 2023 general election. (2026) *Journal of Social Sciences and Humanities Research in Asia*, 32(2), 21-36.

